

Naczelne Dowództwo W. P.
(Sztab Generalny).

**PILNE
TAJNE**

XXXXXXXXXX
Warszawa, G.

XX920XXX

658972

DO

::
ODDZIAŁ II.
Ew/G. No 44022/II.

GŁÓWNEJ KWATERY NACZELNEGO WODZA.

Litwa

w/m.

=====

Przesyła się do wiadomości sprawozdanie z konfe-
rencji z litwinami w Kalwarji wraz z protokołami posie-
dzeń.

5 załączników.

Otrzymują: Adjutantura Generalna i M.S.Wojsko-
wych = Oddział II.

Za zgodność:

[Handwritten signature]

W.z.l.Zast.Szefa Sztabu Gen.

STRZELECKI m.p.

Generał ppor.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA
L. Dz. 658972 dnia 24/9 1920 r.
Zatop. Wydział

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

R A P O R T

Rtm. Romera przydzielonego do płk. Mackiewicza ,
delegata Nacz. Dow. do rokowań z litwinami w Kalwarji.

Delegacja Naczelnego Dowództwa W.P. wyjechała z Warszawy dn. 14.

b.m. w południe . Ponieważ nie została ona powiadomiona o przeniesieniu się Dowództwa 2-ej armji z Łap do Białegostoku zajęła ona najniepotrzebniej do Łap , co wskutek dwukrotnego ugrzęźnięcia samochodu w błocie spowodowało znaczne opóźnienie. Próbując do Białegostoku w nocy musiała się delegacja zatrzymać tam aż do przedpołudnia dnia następnego , gdyż wcześniej nie udało się otrzymać potrzebną do dalszej drogi benzynę . Dowództwo 2-ej armji przydzieliło z swego ramienia por. Bułockiego do delegacji i poinformowało ją dokładnie o sytuacji na froncie litewskim wywołanej przez zajęcie Sejn przez litwinów na parę godzin przed oznaczonym terminem rozpoczęcia się rozejmu . W dalszej drodze delegacja zatrzymała się w Augustowie , gdzie w dowództwie grupy pułk. Nieniewskiego otrzymała informacje o walkach pod Krasnopolam dn. 13. IX. po południu, a więc o niestosowaniu się wojsk litewskich do rozejmu wyznaczonego przez ich własne dowództwo w południe tegoż dnia . Równocześnie delegacja dowiedziała się tam o popełnionych przez litwinów w Sejnach gwałtach i nadużyciach na obywatelach polskich, m.i. o dwóch dokonanych przez litewskiego ofiera zabójstwach. Po krótkim postoju w Suwałkach delegacja pojechała do Kalwarji. Przy ostatniej placówce polskiej oczekiwał jej przybycia oficer litewski , który ją następnie przeprowadził przez placówki litewskie i odprowadził do samej Kalwarji. Wskutek licznych wypadków w drodze / pęknięcia gum / delegacja dojechała tam dopiero około północy dnia 14. b.m. . Z delegacją M.S.Zagr. delegacja Nacz. Dow. spotkała się na drodze pomiędzy Rajgrodem a Augustowem . Stamtąd już delegacje obie jechały razem . W Kalwarji natychmiast po przybyciu delegacji zjawił się dowódca 10. pułku piech. mjr. Jakaitis , i delegacie oficjalnie przywitał

inieniu przewodniczącego delegacji litewskiej gen. lejtnanta Katche dowódcy dywizji piechoty. i zaprosił delegatów polskich na wstępne posiedzenie dnia 16. IX. o godz. 9. rano. Płk. Mackiewicz usprawiedliwiając delegację polską przemęczeniem, prosił o odłożenie posiedzenia do godz. 4. popołudniu. Następnie oficerowie litewscy zaprowadzili delegatów polskich do przeznaczonych kwater / u aptekarza Niziołomskiego, polaka i kupca Trockiego żyda / usprawiedliwiając się, że w tak małym miasteczku w dodatku spalonym przez Niemców, nic lepszego dla pomieszczenia polskiej delegacji nie dało się znaleźć. Jednak oddane do dyspozycji delegacji mieszkania w danych warunkach nie mogły być lepsze. Jak delegację poinformował oficjalnie oficer litewski wysłany na jej spotkanie, delegacja litewska przybyła do Kalwarji punktualnie 14. w południe czekała więc na delegację polską dwa dni i miała instrukcję poczekać jeszcze do dnia 16. w południe i w razie niedoczekania się delegacji polskiej powrócić do Kowna, pozostawiając pisemne zaproszenie dla delegatów polskich udania się do Kowna. Nazajutrz gen. Katche przysłał oficera z zaproszeniem na śniadanie obiad i kolację w dowództwie 10. p.p. Delegacja polska od śniadań się wymówiła, na obiadach zaś i kolacjach przez cały czas swego pobytu w Kalwarji delegaci polscy byli gośćmi mjr. Jakajtisa. Wogóle stosunki towarzyskie obu delegacji przez cały czas były jaknajlepsze. Należy podkreślić gościnność i nadzwyczaj korektnie zachowanie się przedstawicieli litewskich. Przed kwaterą płk. Mackiewicza postawiono podwójną wartę litewską. Swoboda ruchów delegacji polskiej jednak przez cały czas jej pobytu w niczym nie była krępowana. Pierwsze posiedzenie wspólne odbyło się dnia 16. b.m. o godz. 5. popołudniu. Następne dn. 17. o godz. 6. popołudniu, a to po trzykrotnym odłożeniu na prośbę litwinów wyznaczonego z początku na godz. 12. w południe terminu. Posiedzenie to trwało aż do północy. trzecie i ostatnie posiedzenie odbyło się dnia 18. o godz. 2. popołudniu i to na specjalną prośbę delegacji litewskiej, gdyż delegacja polska zażądała z początku ostatecznej odpowiedzi na godz. 10. rano. Posiedzenie

to po odczytaniu deklaracji litewskiej zostało przerwane do godz. 6. wieczorem, kiedy to została wręczona litwinom ostateczna deklaracja delegacji polskiej.--

Dla łączności został przydzielony z rezerwy dowództwa 2. armji kpt. .... adiutant Naczelnego Wodza, który dnia 17. przybył do Kalwarji. Pożegnawszy się z delegacją litewską delegacja polska wyjechała o godz. północnej wieczorem dnia 18.b.m. do Suwałk. Płk. Mackiewicz, czując się niezdrowy, pozostał narazie w Suwałkach, skąd jeszcze dnia 19.b.m. miał wyjechać do Białegostoku do dowództwa 2. armji. kpt. .... tymczasem Hughesem zawiadomił dowództwo 2. armji o rezultacie rokowań z prośbą o zawiadomienie Naczelnego Dowództwa i M.S.Zagr. Dla zdania szczegółowego raportu Nacz. Dowództwa płk. Mackiewicz polecił ni niezwłocznie wyjechać do Warszawy wraz z delegatami M. S.Zagr. Do dyspozycji płk. Mackiewicza i odwiezienia go do Warszawy pozostał samochód Nacz. Dow. Dowództwo 2. armji zawiadomiono, że delegacja zobowiązała się do niewypowiedzenia rozejmu ze strony polskiej przed godziną 6. rano 19. b.m. wydała rozkaz trzymać się w pogotowiu na froncie litewskim po upływie tego terminu, jednak bezwzględnie nie zaczepić nigdzie litwinów.

rotmistrz

Warszawa, dn. 20. września 1920 r.